

T.B.M.M.

(S. Sayısı: 791)

24.6.2004 Tarihli ve 5197 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/856)

Not: Kanun, Başkanlıkça Anayasa ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

10.7.2004

Sayı: B.01.0.KKB.01-18/A-5-2004-798

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 25.06.2004 günlü, A.01.0.GNS.0.10.00.02-4880/16868 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nca 24.06.2004 gününde kabul edilen 5197 sayılı "İl Özel İdaresi Kanunu" incelenmiştir:

- 1- İncelenen Yasa'nın 3, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 18, 25, 35, 45, 47, 52 ve geçici 1. maddelerinde;
 - İl özel yönetimi tanımlanırken, "il halkı" yanında "il" in yerel ortak gereksinmelerinin de bu yönetimlerce karşılanacağına yer verilerek, il özel yönetimleri farklı bir boyuta taşınmakta,
 - Yine bu tanımda, il özel yönetimlerine ilk kez idari ve mali özerklik tanınmakta; bunlarla ilgili olarak diğer maddelerde il özel yönetimleri, merkezi yönetimin onayına bağlı olmadan,
 - Gerçek ve tüzel kişilere izin ve ruhsat vermek,
 - Yasak koymak ve uygulamak,
 - Taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayrı hak tesis etmek,
 - İç ve dış borç almak,
 - Özelleştirme yapmak,
 - Yurt içi ve dışındaki yerel yönetimler ve birlikleri ile işbirliği yapmak,
 - Sermaye şirketleri kurmak,
- gibi görev ve yetkilerle donatılmakta,

- İl özel yönetiminin görev ve yetkileri, belirgin ve sınırlı biçimde tek tek sayılmak yerine hizmet alanları belirtilmekte; yasalarla açıkça başka kurum ve kuruluşlara verilmeyen yerel nitelikteki her türlü görev ve hizmetin il özel yönetimlerinde yerine getirileceği genel ve soyut biçimde öngörülmekte; bu arada, il özel yönetiminin hangi hizmet alanlarında il genelinde, hangi hizmet alanlarında belediye sınırları dışında yetkili olacağı vurgulanmakta,

- Valiliğin organlar içindeki yeri son sıraya düşürülüp, valilerin il genel meclisi başkanlığı görevine son verilmekte; il genel meclisi tek karar organı olarak düzenlenip, başkanını kendi üyeleri arasından seçmesi, meclis gündemini başkanın belirlemesi, yılda iki kez yerine her ay toplanması öngörülmekte; meclis kararlarının kesinleşmesi için valinin "onay"ına sunulma zorunluluğu kal-

dırılmakta; valinin hazırladığı yıllık etkinlik raporunun yetersiz görülmesi durumunda yetersizlik kararının "gereği yapılmak üzere" İçişleri Bakanlığı'na gönderileceği belirtilerek, özerklikten öte bağımsız niteliğe kolayca dönüşebilecek yerel bir meclis oluşturulmakta,

- İl özel yönetimi örgütlenmesinde genel sekreterlik oluşturulup, il özel yönetimi hizmetlerinin genel sekreterce yürütüleceği, genel sekreterin valiye karşı sorumlu olacağı, il encümenine valinin bulunmaması durumunda genel sekreterin başkanlık yapacağı vurgulanarak vali yardımcılarının yerel organlardaki yetkisi kaldırılmakta; dolayısıyla, vali ve kaymakamlara bu organlardaki görevleri nedeniyle yapılan ödemeler sürdürülüp vali yardımcılarının ödeneği kesilmekte, böylece mesleki mali statü yönünden hiyerarşik yapı bozulmakta,

- Bütçenin ve kesinhesabın kabulünde ve kesinleşmesinde il genel meclisi kararı yeterli görülmemekte,

- İl özel yönetimleri "genel yetkili" organlara dönüştürülmektedir.

İl özel yönetimlerinin yapılanması ve işleyişine yönelik köklü değişiklikler getiren incelenen Yasa'nın atılan düzenlemelerinin hukukun genel ilkelerine, anayasal kurallara ve kamu yararına uygun düşüp düşmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bunun için, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Yönetimi'nin yapılanmasında esas olan anayasal ilkeleri ortaya koymak; ulus devletin düşünsel temellerine ve tekil devlet modelinde örgütlenmeye egemen olan "merkeziyetçilik" ve "yerinden yönetim" ilkeleriyle bunları tamamlayan "idarenin bütünlüğü" ve "idari vesayet" kavramları üzerinde durmak gerekli görülmüştür.

2- Anayasa'nın başlangıç bölümünde, bu Anayasa'nın Yüce Türk Devleti'nin bölünmez bütünlüğünü belirlediği, hiçbir etkinliğin Türk ulusal çıkarları, Türk varlığı, Devlet'i ve ülkesiyle bölünmezliği esası karşısında koruma göremeyeceği belirtilmiş; 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan bir Devlet olduğu vurgulanmış; 5. maddesinde de, Türk Ulusu'nun bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini korumak Devlet'in temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Bu kurallar, Anayasa'da "tekil devlet" modelinin kabul edildiğini göstermektedir. Tekil devlet modeli, merkeziyetçi yapıyı ve ancak onun denetim ve gözetiminde merkez dışı örgütlenmeyi olanaklı kılmaktadır.

Anayasa'da, hem yasama, yürütme ve yargı erki merkeze bağlanarak siyasal, hem de yönetim düzeninde merkez esas alınarak yönetsel yönden merkeziyetçilik benimsenmiştir.

Anayasa'nın 123. maddesinde, yönetimin,

- Kuruluş ve görevleriyle bir "bütün" olduğu,

- Merkezdən yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı,

kuralına yer verilmiştir.

Merkezi yönetim Anayasa'nın 126., yerel yönetimler ise 127. maddelerinde düzenlenmiştir.

126. maddeye göre,

- Türkiye, merkezi yönetim kuruluşu yönünden coğrafya durumuna, ekonomik koşullara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere, iller de diğer kademeli bölümlere ayrılmakta,

- İllerin yönetimi "yetki genişliği" esasına dayanmaktadır.

127. maddeye göre de,

- Yerel yönetimler; il, belediye ya da köy halkının yerel ortak gereksinimlerini karşılamak üzere, kuruluş ilkeleri yasayla belirlenen, yasada gösterilen karar organları seçmenlerce seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

- Yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri "yerinden yönetim" ilkesine uygun olarak yasayla düzenlenecektir.

- Merkezi yönetim, yerel yönetimler üzerinde,
- Yerel hizmetlerin yönetimin bütünlüğü ilkesine uygun biçimde yürütülmesi,
- Kamu görevlerinde birliğin sağlanması,
- Toplum yararının korunması,
- Yerel gereksinimlerin gereği gibi karşılanması,

amacıyla, yasada belirtilen esas ve usuller çerçevesinde "idari vesayet" yetkisine sahiptir.

Görüldüğü gibi, Anayasa'da, tekil devlet modelinin yönetsel örgütlenmedeki temel ilkeleri, "merkezden yönetim", "yerinden yönetim" ve bunları tamamlayan "idarenin bütünlüğü" olarak belirlenmiştir.

ayrıca, yönetsel örgütlenme,

- Merkez-taşra ilişkisi yönünden "yetki genişliği",
 - Merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkisi yönünden "idari vesayet",
- ilkelerine dayanmaktadır.

Merkezi yönetim ve yerel yönetimler, Devlet iktidarının örgütlenmesinde hizmeti ve coğrafyayı esas alarak iki temel parçayı oluşturmaktadır. Bu iki parçalı yapının yönetsel örgütlenmede farklı sonuçlara yol açmaması için, Anayasa'da "idarenin bütünlüğü" ilkesine yer verilmiş ve yerinden yönetim, devletin ülkesi ve ulusuyla bölünmezliği ve yönetimin tümlüğü ilkeleriyle sınırlandırılmıştır.

"İdarenin bütünlüğü" ilkesi, tekil devlet modelinde yönetim alanında öngörülen temel ilkedir. Bu ilke, yönetsel işlev gören ayrı hukuksal statülere bağlı değişik kuruluşların "bir bütün" oluşturduğunu anlatmaktadır.

Tekil devlet modelinde, tek bir egemenlik vardır ve devlet tek yetkilidir. Devletin örgütsel yapısı parçalı bir görünüm sergilese ve devlet yetkisini kullanan birçok kamu tüzelkişisi olsa da, bunların arasındaki birtikelliği "idarenin bütünlüğü" ilkesi sağlamaktadır.

Parçalı yapıda olan yönetimde, "bütünlüğü" sağlamaya yönelik iki hukuksal araç, "hiyerarşi" ve "idari vesayet"tir. Hiyerarşi, başka bir deyişle "yetki genişliği" ilkesi, tek bir tüzelkişilik içinde yer alan çeşitli örgüt ve birimler, idari vesayet ise, merkezi yönetim ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki "bütünlüşmeyi" sağlamaktadır.

"İdarenin bütünlüğü" ilkesi, merkezin denetimi ve gözetimi ile yaşama geçirilmektedir. Genel yönetimin taşra örgütlenmesi üzerindeki denetimi "hiyerarşik denetim"; yerinden yönetimler üzerindeki denetimi ise "vesayet denetimi"dir.

Yerinden yönetimin en önemli sakıncası, Devlet'in birliğini ve kamu hizmetlerinin tutarlılığını bozabilmesidir. Bu sakıncayı önlemek için Devlet'e ve onu temsil eden merkezi yönetime, yerinden

yönetim kuruluşlarının eylem ve işlemlerini denetlemek ve gerektiğinde bozabilmek yetkisi tanınmıştır. Bu yetki, "idari vesayet" kavramı ile Anayasa'da yerini almıştır.

"İdari vesayet"i, kamu düzenini ve ülke bütünlüğünü sağlamak için, kamu yararı amacıyla, yasaların verdiği yetkiye dayanarak, merkezi yönetim örgütünün, yerel yönetim ile kamu hizmeti yönetimi tüzelkişilerinin organları, işlemleri ve parasal kaynakları üzerindeki denetimi olarak tanımlamak olanaktır. Bu yönüyle idari vesayet yetkisi, yerinden yönetim kuruluşlarına tanınan özerkliğin ayrıklığını oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 127. maddesine göre idari vesayet, hukuksallık denetimi yanında yerindelik denetimini de içermektedir.

İdari vesayet yetkisi, il özel yönetimlerinin tüm eylem, işlem ve etkinliklerinin merkezi yönetimin denetiminde olmasını; bu bağlamda, yasada belirtilen il genel meclisi kararlarının valinin onayına bağlı tutulmasını gerektirmektedir. İncelenen Yasa'daki düzenleme bu gereğe uygun düşmemektedir.

İncelenen Yasa'yla il özel yönetimindeki yetkileri zayıflatılan vali, Devlet'in ve Hükümet'in ildeki temsilcisi olmasına karşın gücünü ve etkisini yitirmektedir.

Ayrıca, pek çok maddesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nca kabul edilen Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yasa Tasarısı'nda, merkezi yönetimin il örgütlerinin çoğunun kaldırılması, kimilerinin de yerel yönetimlere devredilmesi öngörülerek valinin il genel yönetimindeki yetkileri de azaltılmaktadır.

Bu düzenlemeler, amaçlanmasa da, Anayasa'da öngörülmeleyen bir yönetim sistemine geçilmesine neden olabilecek niteliktedir.

İncelenen Yasa'nın yukarıda yer verilen maddelerinin,

- Tekil devlet modelinden "yerel" ağırlıklı devlet modeline geçişe olanak sağlayan,
- Güçlü merkezi yönetim yerine güçlü yerel yönetimlere yer veren,
- İl özel yönetimlerini, il genel yönetimini de kapsayacak biçimde genel yetkili duruma getiren, içerikleriyle, Anayasa'nın "tekil devlet modeli"ne, "idarenin bütünlüğü", "yetki genişliği", "idari vesayet" ilkelerine ve kamu yararına uygun düşmediği görülmektedir.

3- Yukarıdaki değerlendirmeler dışında kimi konular üzerinde ayrıca durulması gerekli görülmüştür:

a) İncelenen Yasa'nın 3. maddesinin (a) bendinde, il özel idaresi tanımlanırken, "İlin ve il sınırları içindeki halkın mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan..." anlatımı kullanılarak, "il halkı" yanında "il" ayrıca belirtilmiştir.

Bu ayırımla, il özel idaresi, il genel yönetimini de içerecek biçimde illerin genel yetkili yönetim birimi gibi tanımlanmış olmaktadır.

Anayasa'nın 126 ve 127. maddelerine göre, illerde, merkezi yönetimin uzantısı olan ve "yetki genişliği" esasına göre oluşturulan il genel yönetimi ile, bir yerel yönetim örgütlenmesi olan ve "idari vesayet" ilkesine göre oluşturulan il özel yönetimi bulunmaktadır.

İl halkının ortak yerel gereksinmelerinin karşılanması il özel idaresinin, il halkının ortak yerel gereksinimleri dışında kalanlar ile "il" in tüm hizmetlerinin karşılanması da il genel yönetiminin görev alanına girmektedir.

Anayasa'nın yerel yönetimleri düzenleyen 127. maddesinde, yerel yönetimlerin, "il...halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere..." kurulacakları açık biçimde belirtilmiştir.

Bu nedenle, incelenen Yasa'nın 3. maddesinin (a) bendindeki tanım Anayasa'nın 126 ve 127. maddeleriyle bağdaşmamaktadır.

b) İncelenen Yasa'nın 6. maddesinin birinci fıkrasında,

"İl özel idaresi; kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahalli müşterek nitelikteki her türlü görev ve hizmeti yapar, gerekli kararları alır, uygular ve denetler." denilmektedir.

Anayasa'nın 126. maddesinde, merkezi yönetimin örgütlenmesine ilişkin ölçütler "coğrafya durumu, ekonomik koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri" olarak sayılmıştır. Maddede, merkezi yönetimin görevlerini belirginleştiren ya da sınırlayan bir düzenleme yapılmamıştır.

Buna karşın, Anayasa'nın 127. maddesinde, yerel yönetimlerin örgütlenmesi hem "coğrafya" hem de "konu" yönünden sınırlandırılmıştır. Maddeye göre, yerel yönetimler, ancak yöresel olarak örgütlenebilmekte ve yalnızca yerel ortak gereksinimlerin karşılanması yönünden görevlendirilebilmektedir.

Anayasa'ya göre merkezi yönetim, Devlet iktidarını ve tüm kamu hizmetlerini ülke genelinde örgütlerken, yerel yönetimler, sınırlı bir coğrafyada ortak yerel gereksinimlerin karşılanması gibi sınırlı bir konuda örgütlenebilmektedir.

Buna göre, yönetsel örgütlenmede, merkezi yönetim konu yönünden genel, yerel yönetimler ise özel görevlidir. Başka bir anlatımla, yasalarda merkezi yönetimin görevleri soyut ve genel, yerel yönetimlerin görevleri somut ve belirgin biçimde düzenlenmelidir.

İl özel yönetiminin görev ve yetkileri incelenen Yasa'nın 6. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiş; bu görevlerden kimilerinin hangi coğrafi sınırlar içinde yerine getirileceği de ikinci fıkrasında kurala bağlanmıştır.

Maddenin birinci fıkrasıyla, il özel yönetimi, "yasalarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen", "mahalli müşterek nitelikteki" her türlü görev ve hizmeti yapmak, gerekli kararları almak, uygulamak ve denetlemekle görevlendirilmiş, başka bir anlatımla kamu hizmetlerinin yürütülmesi yönünden "genel görevli" kılınmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde sayılan hizmetlerin il sınırları içinde; (b) bendinde sayılan konuların ise belediye sınırları dışında il özel yönetimince yürütüleceği kurala bağlanarak, kimi görevler yönünden yetkinin sınırları, konu yönünden değil, yalnızca yer yönünden çizilmektedir.

Yapılan düzenlemede, her ne kadar "yasalarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen" ve "mahalli müşterek nitelikteki" görevlerden söz edilerek konu yönünden sınır getirilmiş izlenimi yaratılmaya çalışılmış ise de, bu ölçütler soyut olup, il özel yönetimlerini "genel görevli" konumdan çıkarmaya yetmemektedir.

Çünkü, merkezi yönetim örgütlenmesinde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının görevi kapsamında sayılmayan ya da genel görevli bir kamu kurum ya da kuruluşunun görev alanında yer almakta iken, yapılacak bir yasal düzenleme ile o kurum ya da kuruluşun görev kapsamından çıkarılan her türlü kamusal hizmet, bu madde nedeniyle, başkaca bir yasal düzenlemeye gerek kalmaksızın il özel idarelerinin görev alanına girecektir.

Ayrıca, çoğu maddesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda kabul edilen, ancak, kimi maddeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmadığı için henüz yasalaşmayan "Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı"nda yer verilen ilgili kurallara kısaca değinilmesi, konunun açıklığı kavuşturulması yönünden gerekli görülmüştür.

Yasa Tasarısı'nın 7. maddesinde, merkezi yönetimce yürütülecek görevler sayılarak sınırlandırılmış; 8. maddesinde ise, yerel ortak gereksinimlere ilişkin tüm görev, yetki ve sorumlulukların yerel yönetimlerce yerine getirileceğinin belirtilmesi yeterli görülmüştür.

Madde gerekçelerinde de, merkezi yönetimler ile yerel yönetimlerin görev, yetki ve sorumluluklarının, getirilen yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak ele alındığı; merkezi yönetimin görev ve yetkilerinin sayılarak sınırlandırıldığı, bunlar dışında kalanların yerel yönetimlerce yürütülmesinin öngörüldüğü belirtilmiştir.

Bu Yasa Tasarısı'nın 7 ve 8. maddeleri ile incelenen Yasa'nın 6. maddesinin birlikte değerlendirilmesinden, yerel yönetimlerin, bu bağlamda il özel idarelerinin, kamu hizmetlerinin görülmesinde genel görevli örgüt durumuna getirildiği görülmektedir.

Öte yandan, yürürlükteki İl Özel İdaresi Yasası'nın 78. maddesine 3360 sayılı Yasa'yla eklenen 13. bendin ikinci tümcesindeki "İl özel idarelerinin görevli olduğu mahalli ve müşterek ihtiyaçların kapsamı ve sınırı Bakanlar Kurulu'na tespit olunur." kuralının iptaline ilişkin, Anayasa Mahkemesi'nin 22.6.1988 günlü, E.1987/18, K.1988/23 sayılı kararında,

"Yerel yönetimlere ilişkin temel kavramlar üzerinde yapılan bu açıklamalar da göstermektedir ki, yerel yönetimlerin kuruluş esasları, karar organlarının oluşumu, görev ve yetkilerinin belirlenmesi, merkezi yönetimle bağ ve ilgileri, bunlar üzerinde uygulanacak idarî vesayet yetkisi, yasal bir düzenlemeyi gerektirmekte, 'yasallık' vazgeçilmez bir koşul olmaktadır. Anayasa'nın 123. ve 127. maddeleri bu koşulu açık-seçik vurgulamaktadır. O halde:

1- İl Özel İdaresi Kanunu (İUVKM.)'nin 78. maddesine, 3360 sayılı Yasanın 2. maddesiyle eklenen 13. bendin ikinci tümcesiyle "İl Özel İdarelerinin görevli olduğu mahalli ve müşterek ihtiyaçların kapsamı ve sınırı..."nın saptanması yetkisinin Bakanlar Kurulu'na verilmesi, yasallık ilkesi ile çatışmaktadır. Burada Bakanlar Kurulu kararı, yasa yerini almaktadır.

Bakanlar Kurulu'na bu yetkinin yasayla verilmiş olması da, Anayasa açısından yasal düzenleme koşulunun yerine getirildiği biçiminde yorumlanamaz. Anayasa Mahkemesi'nin konuya ilişkin kararlarında ortaya koyduğu ölçütlere göre, yasa koyucu, genel kuralları koyarak yönetime, takdir yetkisine göre düzenleyebileceği bir alan bırakırken, Anayasa'nın öngördüğü yönetimin yargısal denetiminin etkinliğini engellemeyecek nesnel kurallara bağlamalıdır."

denilerek, yasallık ilkesi gereği, il özel yönetimlerinin görevlerinin yasada sayılması gerektiği kabul edilmiştir.

Yasama organının, herşeyden önce bir hizmetin yerel mi, yoksa ülke düzeyinde mi olduğunu belirlemesi; yerel düzeyde görülen hizmetlerin yasada sayılması gerekmektedir.

Tersi durumda, yurttaşlara standart bir kamu hizmeti sunma olanaksızlaşacak, hizmetler yönünden bölgesel ve yerel dengesizlikler artacaktır.

İncelenen Yasa'nın 6. maddesinde il özel yönetimlerinin görevlerinin sınırlı ve belirgin değil, genel ve soyut kavramlar kullanılarak düzenlendiği görülmektedir. Bu genel ve soyut kavramların içeriğinin belirginleştirilmesinde il özel yönetimlerinin yetkili organlarının etkili olması kaçınıl-

mazdır. Bu durumda, Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda açıklanan kararıyla Bakanlar Kurulu yönünden Anayasa'ya uygun görülmeleyen bir yetkinin il özel yönetimlerine tanındığı sonucuna varılmaktadır ki, bunun olanaksızlığı açıktır.

Bu nedenle de, incelenen Yasa'nın 6. maddesi Anayasa'nın 126 ve 127. maddesindeki ilkelerle bağdaşmamaktadır.

c) İncelenen Yasa'nın 6. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, il özel yönetimlerinin il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkili oldukları konular arasında "eğitim" hizmetleri de sayılmıştır.

Bentteki, "Eğitim(e)...ilişkin hizmetleri il sınırları içinde... yapmakla görevli ve yetkilidir" anlatımından,

- İlköğretim ya da ortaöğretim ayrımı yapılmadan,

- Yapım ve yönetim sınırlaması getirilmeden,

eğitime ilişkin tüm hizmetlerin il özel yönetimlerinin görevi içine alındığı görülmektedir.

Yürürlükteki İl Özel İdaresi Yasası'nın 78. maddesinin 9. bendinde, ilkokulların tesis ve yapımı ile bunların yönetim ve gözetim görevi il özel yönetimlerine verilmiş iken, incelenen Yasa'da "Eğitim(e) ilişkin hizmetler" düzenlemesinin getirilmesi, yukarıdaki anlayışı geçerli kılmaktadır.

aa- Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi, coğrafi ve siyasi yönden tekil devlet yapısını, tam bağımsızlık ilkesini, yönetsel yönden lâik, demokratik, sosyal, hukuk devletini, ekonomik, sosyal, kültürel ve sanatsal yönden de çağdaş bir Türkiye'yi hedeflemektedir.

Atatürk devriminin amacı, aydınlanma çağını yakalamak ve Türk toplumunu çağdaştırmaktır. Bu amaç, Anayasa'nın başlangıcında "çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak", 174. maddesinde de, "çağdaş uygarlık düzeyini aşmak" biçiminde anlatımını bulmuştur.

Çağdaş yönetim anlayışında, devletin temel görevlerine çekilmesi gerektiği savunulurken, bu görevler adalet, savunma, eğitim ve sağlık olarak sayılmakta, ülke olanaklarının bu alanlara özgülmesiyle başarının yakalanacağı vurgulanmaktadır.

Özellikle eğitim konusunda başarılı olamayan ülkelerin geleceğini tehlikeye atacakları kuşkusuzdur. Çünkü eğitim, diğer tüm başarıların temelini, altyapısını ve kaynağını oluşturmaktadır.

Çocuklarımızın, ülkemizin gerçekleri ve gereksinimleri yönünde, gelişen ve değişen dünya gereklerine uygun çağdaş bir eğitim ortamı içinde yetiştirilmesi çağrı yakalamanın zorunlu koşuludur.

Anayasa'nın çağdaş bir eğitim ve öğrenim öngörülen 42. maddesinde,

- Kimsenin eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılmayacağı,

- Eğitim ve öğretimin, Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devlet'in gözetim ve denetimi altında yapılacağı,

- Eğitim ve öğretim özgürlüğünün Anayasa'ya sadakat borcunu ortadan kaldırmayacağı,

- İlköğretimin kız ve erkek tüm yurttaşlar için zorunlu ve Devlet okullarında parasız olacağı, belirtilmiştir.

Anayasa'da eğitim ve öğretim, birey yönünden hak olarak tanınırken, Devlet'in de başta gelen ödevlerinden sayılmıştır.

Devlet'in bu ödevleri yerine getirmesinin yolu, kuşkusuz, Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda, aklın egemenliğine dayanan, çağdaş eğitim ve öğretim kurumları oluşturması, varolanları geliştirmesidir.

Eğitim ve öğretim hizmetlerine, Devlet'çe önemli ağırlık verilmesi, çağın ve Anayasa'nın gereğidir. Bu gerek, eğitim ve öğretim hizmetlerinin merkezi yönetimin görevleri arasında kalmasını zorunlu kılmaktadır.

Çağdaşlaşma yolunda böylesine büyük önemi bulunan eğitim hizmetlerinin il özel yönetimlerine bırakılması, toplumsal yarar yönünden uygun düşmemektedir.

bb- Anayasa koyucu, Atatürk devrimlerinin temel felsefesinin önemini, devrim yasalarını 174. maddesi ile korumaya alarak vurgulamıştır.

Anayasa'nın 174. maddesinde, Türk toplumunu çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyeti'nin lâik niteliğini koruma amacı güden devrim yasaları tek tek sayılarak anayasal güvenceye alınmıştır.

Bu yasalar, maddede de belirtildiği gibi lâiklik ilkesiyle doğrudan ilgili bulunmakta, Cumhuriyetimizin lâik niteliğini somutlaştırmakta ve ona içerik kazandırmaktadır. Bu nedenle, Anayasa'nın 174. maddesi, başlangıcı ile 2. ve 24. maddelerinden ayrı düşünülemez ve onları tamamlayıcı niteliktedir.

Ülkemizde lâik öğretime geçiş, Anayasa'nın 174. maddesiyle korumaya alınan 3 Mart 1924 günlü, 430 sayılı Öğretim Birliği Yasası ile gerçekleştirilmiştir. Bu Yasa'yla, Şeriye ve Evkaf Bakanlığı ile vakıflarca yönetilen medreseler ve dini eğitim veren okullar kapatılmış, Türkiye'deki tüm okullar, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır.

Öğretim birliği ilkesinin amacı, eğitimi tek elden uygulanan bir Devlet politikası durumuna getirerek, akla ve bilime dayalı programlarla çağdaş uygarlık hedefine yönelmiş yurttaşlar yaratmaktır.

Başka bir anlatımla, Türk milli eğitiminin genel amacı, Türk Ulusu'nun tüm bireylerini, Atatürk ilke ve devrimlerine ve Anayasa'da anlatımını bulan Atatürk Milliyetçiliği'ne bağlı, Anayasa'nın başlangıcında belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları yaşamında uygulayan yurttaşlar olarak yetiştirmektir.

Yasakoyucu, kişiler yönünden hak, devlet yönünden ödev olan eğitim ve öğrenim hakkını düzenlerken, toplumun gereksinim duyduğu insan gücünün yetiştirilmesi, böylece, toplumsal, ekonomik ve kültürel kalkınmanın sağlanması gibi hususları gözetmek zorundadır. Bunun merkezi planlama, programlama ve uygulamayı gerektireceği açıktır.

Eğitimde, planlama ve program kadar, belki ondan da fazla önemli olan uygulamadır. Uygulamada illere göre yaşanacak sapmalar, lâik eğitim ve ulusal birlik yönünden aykırılıklara neden olacaktır.

Eğitim hizmetlerinin, yurt düzeyinde ve ulusal düzeyde, ülkedeki tüm yurttaşlara fırsat ve olanak eşitliği sunacak biçimde merkezi yönetimin genel sorumluluğu altında yürütülmesi gerekmektedir.

Bunun tersine, eğitim hizmetlerinin il özel yönetimlerine bırakılması, eğitimin lâikleşmesini ve tek elden yürütülmesini amaçlayan öğretim birliği ilkesiyle, ulusal birlik amacıyla, demokratik,

lâik, eşitlikçi, adil, işlevsel ve bilimsel temellere dayalı eğitim anlayışıyla, Anayasa'nın Atatürk ilke ve devrimlerini temel alan ruhuyla bağdaşmamaktadır.

cc- Ayrıca, birçok maddesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na kabul edilen Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yasa Tasarısı'nın 7. maddesinin (d) bendinde, "milli eğitimle ilgili görev ve hizmetler" merkezi yönetimce yürütülecek görev ve hizmetler arasında sayılmıştır.

İncelenen Yasa'da eğitimle ilgili tüm hizmetlerin il özel yönetimlerine bırakılması iki düzenleme arasında uyumsuzluk yaratmaktadır.

d) İncelenen Yasa'nın 10. maddesinin (k) bendinde, "halk denetçisini seçmek" il genel meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Yürürlükteki kurallarda "halk denetçiliği" kurumu bulunmamaktadır. Bu kuruma henüz yasalaşmayan Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yasa Tasarı'sında yer verildiği bilinmektedir.

Yürürlüğe girmemiş bir düzenlemeye dayanılarak il genel meclisine görev ve yetki verilmesi, yasa yapma tekniğine uygun düşmemekte, hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, belirtmek gerekir ki, halk denetçiliği kurumu Anayasa'da düzenlenmemiştir.

Anayasa'ya göre, idari işlem ve eylemlerin hukuka uygunluk denetimi idari yargı yerlerinde yapılmaktadır. Bu sistemin önüne, Kamu Yönetimi Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yasa Tasarısı'nın incelenmesinden anlaşıldığı üzere, yine hukuka uygunluk denetimi yapan bir birimin eklenmesi anayasal sorun yaratacak niteliktedir. Çünkü, kararlar arasındaki çelişkinin yoğunlaşması yargıya karşı güven bunalımına neden olacaktır.

Yayımlanması yukarıda açıklanan gerekçelerle uygun görülmeyen 5197 sayılı "İl Özel İdaresi Kanunu", 3, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 18, 25, 35, 45, 47, 52 ve geçici 1. maddelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce bir kez daha görüşülmesi için, Anayasa'nın değişik 89 ve 104. maddeleri uyarınca ilişikte geri gönderilmiştir.

Ahmet Necdet SEZER

Cumhurbaşkanı

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No.: 1/856

10.2.2005

Karar No.: 17

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 24.6.2004 tarihinde kabul edilen ve yayımlanmak üzere 25.6.2004 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Makamına sunulan 5197 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, Sayın Cumhurbaşkanınca Anayasanın 89 ve 104 üncü maddeleri gereğince yayımlanması kısmen uygun bulunmayarak 3, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 18, 25, 35, 45, 47, 52 ve geçici I inci maddeleri, bir daha görüşülmek üzere 12.7.2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına geri gönderilmiş ve Başkanlıkça, 15.7.2004 tarihinde gerekçeli geri gönderme tezkeresi ile birlikte tali komisyon olarak Anayasa Komisyonuna, esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 8.2.2005 tarihinde yaptığı 29 uncu birleşiminde anılan Kanun ile geri gönderme tezkeresi, Hükümeti temsilen İçişleri Bakanı Abdülkadir AKSU ile İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Sayın Cumhurbaşkanı geri gönderme tezkeresinde;

- İl özel yönetimi tanımlanırken, "il halkı" yanında "il'in yerel ortak gereksinmelerinin de bu yönetimlerce karşılanacağına yer verilmesinin, il özel yönetimlerini farklı bir boyuta taşımakta olduğu,

- İl özel yönetimlerine ilk kez idari ve mali özerklik tanıdığı; bu doğrultuda Kanunda il özel yönetimlerinin, merkezi yönetimin onayına bağlı olmadan; gerçek ve tüzel kişilere izin ve ruhsat vermek, yasak koymak ve uygulamak, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesis etmek, iç ve dış borç almak, özelleştirme yapmak, yurt içi ve dışındaki yerel yönetimler ve birlikleri ile işbirliği yapmak, sermaye şirketleri kurmak gibi görev ve yetkilerle donatıldığı,

- İl özel yönetiminin örgütlenmesinde genel sekreterlik oluşturulup, vali yardımcılarının yerel organlardaki yetkisinin kaldırıldığı, dolayısıyla vali ve kaymakamlara bu organlardaki görevleri nedeniyle yapılan ödemelerin sürdürülüp vali yardımcılarının ödeneğinin kesildiği, böylece mesleki mali statü yönünden hiyerarşik yapının bozulduğu,

- İl özel yönetimlerinin "genel yetkili" organlara dönüştürüldüğü,

- Anayasamızın "tekil devlet" modelini kabul ettiği, tekil devlet modelinin ise merkeziyetçi yapıyı ve ancak onun denetim ve gözetiminde merkez dışı örgütlenmeyi olanaklı kıldığı,

- Anayasada yasama, yürütme ve yargı erkinin merkeze bağlanarak siyasal, hem de yönetim düzenerinde merkez esas alınarak yönetsel yönden merkeziyetçiliğin benimsenmiş olduğu,

- Anayasanın 127 nci maddesinde yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin "yerinden yönetim" ilkesine uygun olarak yasayla düzenleneceğinin belirtildiği; merkezi yönetimin, yerel yönetimler üzerinde, yerel hizmetlerin yönetimin bütünlüğü ilkesine uygun biçimde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması, yerel gereksinimlerin gereği gibi karşılanması amacıyla, yasada belirtilen esas ve usuller çerçevesinde "idari vesayet" yetkisine sahip olduğu,

- Tekil devlet modelinin yönetsel örgütlenmedeki temel ilkelerinin, "merkezden yönetim", "yerinden yönetim" ve bunları tamamlayan "idarenin bütünlüğü" olarak belirlendiği,

- Ayrıca, yönetsel örgütlenmenin, merkez-taşra ilişkisi yönünden "yetki genişliği", merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkisi yönünden ise "idari vesayet" ilkelerine dayandığı,

- Devletin örgütsel yapısının parçalı bir görünüm sergilemesine ve devlet yetkisini kullanan birçok kamu tüzel kişininin varlığına rağmen, bunlar arasındaki birlikteliğin "idarenin bütünlüğü" ilkesiyle sağlandığı; parçalı yapıda olan yönetimde, "bütünlüğü" sağlamaya yönelik iki hukuksal aracın, "hierarchy" ve "idari vesayet" olduğu; hierarchy'nin, başka bir deyişle "yetki genişliği" ilkesinin, tek bir tüzel kişilik içinde yer alan çeşitli örgüt ve birimler, idari vesayet'in ise, merkezi yönetim ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki "bütünlüşmeyi" sağladığı,

- Valiliğin organlar içindeki yerinin son sıraya düşürülerek, valilerin il genel meclisi başkanlığı görevine son verilmekte olduğu, meclis kararlarının kesinleşmesi için valinin "onay"ına sunulma zorunluluğunun kaldırıldığı, idari vesayet yetkisinin, il özel yönetimlerinin tüm eylem, işlem ve etkinliklerinin merkezi yönetimin denetiminde olmasını, bu bağlamda il genel meclisi kararlarının da valinin onayına bağlı tutulmasını gerektirdiği; Kanundaki düzenlemelerin bu gereğe uygun düşmediği, bu gibi düzenlemelerin valinin konumunu zayıflatarak amaçlanmasa da, Anayasada öngörülmemiş bir yönetim sistemine geçilmesine neden olabilecek nitelikte olduğu,

- Tekil devlet modelinden "yerel" ağırlıklı devlet modeline geçişe olanak sağlayan, güçlü merkezi yönetim yerine güçlü yerel yönetimlere yer veren, il özel yönetimlerini, il genel yönetimini de kapsayacak biçimde genel yetkili duruma getiren içerikleriyle Kanunun Anayasanın "tekil devlet modeli"ne, "idarenin bütünlüğü", "yetki genişliği", "idari vesayet" ilkelerine ve kamu yararına uygun düşmediğinin görüldüğü,

- Kanunun 3 üncü maddesinin (a) bendinde, il özel idaresi tanımlanırken, "İlin ve il sınırları içindeki halkın mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan..."ibaresinde "il halkı" yanında "il" in ayrıca belirtildiği; bu şekilde il özel idaresinin, il genel yönetimini de içerecek biçimde illerin genel yetkili yönetim birimi gibi tanımlanmış olduğu; Anayasanın 126 ve 127 nci maddelerine göre illerde, merkezi yönetimin uzantısı olan ve "yetki genişliği" esasına göre oluşturulan il genel yönetimi ile, bir yerel yönetim örgütlenmesi olan ve "idari vesayet" ilkesine göre oluşturulan il özel yönetiminin bulunduğu; Anayasanın yerel yönetimleri düzenleyen 127 nci maddesinde, yerel yönetimlerin, "il...halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere..." kurulacaklarının açık biçimde belirtilmiş olduğu, bu nedenle, Kanunun 3 üncü maddesinin (a) bendindeki tanımın Anayasanın 126 ve 127 nci maddeleriyle bağdaşmadığı,

- Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında; "il özel idaresi; kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahalli müşterek nitelikteki her türlü görev ve hizmeti yapar, gerekli kararları alır, uygular ve denetler." denildiği, Anayasanın 126 ncı maddesinde, merkezi yönetimin örgütlenmesine ilişkin ölçütlerin "coğrafya durumu, ekonomik koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri" olarak sayıldığı, maddede, merkezi yönetimin görevlerini belirginleştiren ya da sınırlayan bir düzenleme yapılmamış olduğu; buna karşın Anayasanın 127 nci maddesinde, yerel yönetimlerin örgütlenmesi hem "coğrafya" hem de "konu" yönünden sınırlandırılarak yerel yönetimlerin, ancak yöresel olarak örgütlenebileceği ve yalnızca yerel ortak gereksinimlerin karşılanması yönünden görevlendirilebileceği,

- Maddenin birinci fıkrasıyla, il özel yönetiminin, "yasalarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen", "mahalli müşterek nitelikteki" her türlü görev ve hizmeti yapmak, gerekli

kararları almak, uygulamak ve denetlemekle görevlendirilmiş olduğu, böylece kamu hizmetlerinin yürütülmesi yönünden "genel görevli" kılındığı,

- Maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde sayılan hizmetlerin il sınırları içinde; (b) bendinde sayılan konuların ise belediye sınırları dışında il özel yönetimince yürütüleceğinin kurula bağlanarak, kimi görevler yönünden yetkinin sınırlarının, konu yönünden değil, yalnızca yer yönünden çizildiği; yapılan düzenlemede, her ne kadar "yasalarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen" ve "mahalli müşterek nitelikteki" görevlerden söz edilerek konu yönünden sınır getirilmiş izlenimi yaratılmaya çalışılmış ise de, bu ölçütlerin soyut olup, il özel yönetimlerini "genel görevli" konumdan çıkarmaya yetmediği,

- Yürürlükteki İl Özel İdaresi Kanununun 78 inci maddesine 3360 sayılı Kanunla eklenen (13) numaralı bendin ikinci cümlesi olan "İl özel idarelerinin görevli olduğu mahalli ve müşterek ihtiyaçların kapsamı ve sınırı Bakanlar Kurulunca tespit olunur." hükmünün iptaline ilişkin, Anayasa Mahkemesinin 22.6.1988 günlü, E.1987/18, K.1988/23 sayılı kararında; yerel yönetimlerin kuruluş esaslarının, karar organlarının oluşumunun, görev ve yetkilerinin belirlenmesinin, merkezi yönetimle bağ ve ilgilerinin, bunlar üzerinde uygulanacak idari vesayet yetkisinin yasal bir düzenlemeyi gerektirdiğinin belirtildiği; Anayasanın 123 ve 127 nci maddelerinin de bu koşulu açıkça vurguladığı; Anayasa Mahkemesinin bu kararı nedeniyle il özel yönetimlerinin görevlerinin yasa da sayılması gerektiği, bu nedenlerle incelenen Kanunun 6 ncı maddesinin Anayasanın 126 ve 127 nci maddelerindeki ilkelerle bağdaşmadığı,

- Aynı maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde, il özel yönetimlerinin il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkili oldukları konular arasında "eğitim" hizmetlerinin de sayıldığı, bentteki, "Eğitim(e)...ilişkin hizmetleri il sınırları içinde... yapmakla görevli ve yetkilidir" anlatımından, ilköğretim ya da ortaöğretim ayrımı yapılmadan, yapım ve yönetim sınırlaması getirilmeden, eğitime ilişkin tüm hizmetlerin il özel yönetimlerinin görevi içine alındığının görüldüğü,

- Eğitim ve öğretim hizmetlerine, Devletçe önemli ağırlık verilmesinin, çağın ve Anayasanın gereği olduğu, bu gereğin, eğitim ve öğretim hizmetlerinin merkezi yönetimin görevleri arasında kalmasını zorunlu kıldığı,

- Ülkemizde laik öğretime geçişin, Anayasanın 174 üncü maddesiyle korumaya alınan 3 Mart 1924 tarihli ve 430 sayılı Öğretim Birliği Kanunu ile gerçekleştirilmiş olduğu, bu Kanunla, Şeriye ve Evkaf Bakanlığı ile vakıflarca yönetilen medreseler ve dini eğitim veren okulların kapatıldığı, Türkiye'deki tüm okulların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlandığı, öğretim birliği ilkesinin amacının, eğitimi tek elden uygulanan bir Devlet politikası durumuna getirerek, akla ve bilime dayalı programlarla çağdaş uygarlık hedefine yönelmiş yurttaşlar yaratmak olduğu,

- Eğitim hizmetlerinin, yurt düzeyinde ve ulusal düzeyde, ülkedeki tüm yurttaşlara fırsat ve olanak eşitliği sunacak biçimde merkezi yönetimin genel sorumluluğu altında yürütülmesi gerektiği, bunun tersine, eğitim hizmetlerinin il özel yönetimlerine bırakılmasının, eğitimin laikleşmesini ve tek elden yürütülmesini amaçlayan öğretim birliği ilkesiyle, ulusal birlik amacıyla, demokratik, laik, eşitlikçi, adil, işlevsel ve bilimsel temellere dayalı eğitim anlayışıyla, Anayasanın Atatürk ilke ve devrimlerini temel alan ruhuyla bağdaşmadığı, çağdaşlaşma yolunda böylesine büyük önemi bulunan eğitim hizmetlerinin il özel yönetimlerine bırakılmasının, toplumsal yarar yönünden uygun düşmediği,

- Kanunun 10 uncu maddesinin (k) bendinde, halk denetçisini seçmenin il genel meclisinin görev ve yetkileri arasında sayıldığı, yürürlükteki kurallarda "halk denetçiliği" kurumu bulun-

madığı, bu kuruma (o tarihte henüz kanunlaşmamış bulunan) Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısında yer verildiği, yürürlüğe girmemiş bir düzenlemeye dayanılarak il genel meclisine görev ve yetki verilmesinin, yasa yapma tekniğine uygun düşmediği ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığı, ayrıca, halk denetçiliği kurumunun Anayasada düzenlenmemiş olduğu,

Şeklindeki değerlendirmeler sonucunda yayımlanmasını kısmen uygun bulmadığı, 5197 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 3, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 18, 25, 35, 45, 47, 52 ve geçici 1 inci maddelerini, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce bir kez daha görüşülmesi için, Anayasanın 89 ve 104 üncü maddeleri gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisine iade etmiştir.

Komisyonumuzda, 5197 sayılı Kanunun yalnızca geri gönderme tezkeresine konu olan maddeleri üzerinde görüşme yapılması benimsenerek yapılan görüşmelerde,

- Anayasada idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandırıldığı, idarenin bütünlüğü ilkesinin vurgulandığı, merkezi yönetim açısından konu ve yer yönünden bir kısıtlama getirilmemişken yerinden yönetim türlerinden biri olan yerel yönetimlerin konu ve coğrafya yönünden kısıtlanmış olduğu, Cumhurbaşkanının geri gönderme gerekçesinde de belirttiği üzere bu Kanunla Anayasayla öngörülen durum dışında bir düzenleme yapılmış olduğu ve bu düzenlemelerin de bu haliyle Anayasaya aykırı olduğu,

- 3 üncü maddede yer alan "İlin" ibaresinin özel idareyi il sınırları içinde genel görevli hale getirici ve merkezi idarenin yetkilerini kısıtlayıcı nitelikte olduğu,

- İl özel idaresinin hizmet kapsamının Anayasal sistemi zedelememek kaydıyla genişletilebileceği, bu konunun üzerinde çalışma yapılması suretiyle Anayasaya uygun bir metin ortaya konabileceği,

- Eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesinden kastedilen şeyin ilkokul binalarının yapımı, onarım ve bakımı olduğu, ancak maddenin yazımından eğitim hizmetlerinin bütünüyle il özel idarelerince yürütüleceği sonucunun çıktığı,

- Halk denetçiliği konusundaki düzenlemenin Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanunda düzenlenmiş olduğu, ancak bu Kanunun Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gönderilmiş olduğu, yürürlüğe girmemiş bir kanun dayanak alınarak böyle bir kurumun oluşturulmasının isabetli olmayacağı,

- Yerel yönetim reformunun demokratikleşmenin olmazsa olmaz koşulu olduğunun uzun yıllardan bu yana savunulduğu, ancak yapılan düzenlemelerin üniter devlet yapısıyla uyumlu olmayan ve bu yapıyı bozucu nitelikte olduğu, düzenlemelerde bu hassasiyetin gözetilmesi gerektiği,

- Merkezîyetçi bir anlayış ve yönetim tarzından yıllardır şikayetçi olunduğu, yerel nitelikteki pek çok hizmetin yerine getirilmesi için merkezin onayının alınmasının doğru bir anlayış olmadığı, yerel yönetimlere hizmetlerin sunumu noktasında güvenilmesi gerektiği, yerel nitelikteki ihtiyaçların mahallinde tespit edilmesi ve çözülmesinin daha yerinde olduğu,

Şeklindeki görüş ve değerlendirmeleri müteakip, Hükümet adına yapılan açıklamalarda;

- Kamu yönetimi reformu kapsamında dört kanun tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulduğu, bunlardan üçünün yerel yönetimlere ilişkin olduğu, bunların eş zamanlı, en azından birbirine yakın tarihlerde kanunlaşmasının amaçlandığı, ancak çeşitli nedenlerle bunun gerçekleşmediği, bu nedenle de bazı sorunlarla karşılaşıldığı,

- Reform çabasının temelinde daha etkin yönetim ve daha fazla demokrasi anlayışının bulunduğu, bu bağlamda yerel yönetimlerin güçlendirilmesi suretiyle güçlü yerel demokrasinin öne çıkarıldığı, yapılan düzenlemelerin de bu amacı gerçekleştirmeye yönelik olduğu,

- Yerel ihtiyaçların yerel yönetimlerce daha iyi tespit edilip yerine getirilebileceği, merkezin yerel nitelikteki hizmetlerin tümünün yürütülmesinde yetkili olmasının uygun olmadığı, bu nitelikteki hizmetlere ilişkin kararların yerel yönetimlerce verilmesinin daha yerinde olduğu,

İfade edilmiştir.

5197 sayılı Kanunun iadeye konu maddeleri üzerinde yapılan görüşmeler sonucunda Kanunun 3, 6 ve 10 uncu maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Kanunun;

- 3 üncü maddesi; (a) bendinde yer alan "il ve il sınırları içindeki halkın" ibaresinin; il özel idaresinin, il halkından ayrı olarak yönetim ihtiyaçları anlamında da yapacağı işler bulunduğu, ilin mahalli müşterek ihtiyaçlarının karşılanması için yapılması kaçınılmaz olan bu işlerin de mahalli müşterek nitelik taşıdığı, ancak madde metnindeki "ilin" ibaresinin çıkarılmasının bir eksiklik doğurmayacağı gibi maddenin yanlış yorumlanmasını da önleyeceği, bu nedenle metnin Anayasanın 127 nci maddesindeki ifadeye paralel olarak değiştirilmesinin uygun olacağı gerekçesiyle "İl halkının" şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

- 6 ncı maddesi; il özel idareleri için bütün il düzeyinde yürütülecek görevler ve belediye sınırları dışındaki alanlarda yerine getirilecek görevler olmak üzere ikili bir görev yapısı öngörülmekte olduğu, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunuyla il özel idarelerine eğitim altyapısını tamamlama gibi eğitime ilişkin mahalli müşterek kapsamda yerine getirilecek görevler de verildiği, düzenlemenin 13 Mart 1329 tarihli İl Özel İdaresi Kanununda 1987 yılında 3360 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle getirilen düzenlemeden farklı olmadığı halde, iade gerekçesinde de görüldüğü gibi maddedeki mevcut düzenlemenin il özel idarelerine millî eğitim hizmetlerini yürütme görev ve yetkisini verecek şekilde yorumlanabildiğinden, tereddütlere yol açılmaması ve yanlış anlaşılmalara mahal verilmeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- 10 uncu maddesi; halk denetçisinin seçimi ve görevlerinin 5227 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanunla düzenlenmiş olduğu, anılan Kanunun bir kez daha görüşülmek üzere Sayın Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne iade edilmiş olduğu, kanuni dayanağı bulunmayan, mevzuatımızda yer almayan halk denetçisi ile ilgili (k) bendinin madde metninden çıkarılması ve diğer bentlerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

- 15 inci maddesi; birinci fıkranın sonunda yer alan "giremez" ibaresinin "girmez" şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- 7, 11, 13, 18, 25, 35, 45, 47, 52 ve geçici 1 inci maddeleri ise aynen,

Kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili	Bu Raporun Sözcüsü	Kâtip
<i>M. Altan Karapaşaoğlu</i>	<i>Muzaffer Baştopçu</i>	<i>Mehmet Sekmen</i>
Bursa	Kocaeli	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Halil Aydoğan</i>	<i>Mehmet Melik Özmen</i>	<i>Mehmet Zekai Özcan</i>
Afyonkarahisar	Ağrı	Ankara

Üye
Osman Kaptan
Antalya
(İmzada bulunamadı)

Üye
Ahmet İnal
Batman

Üye
Kemal Kılıçdaroğlu
İstanbul
(Ayrıışık oy yazısı ektedir)

Üye
Taner Yıldız
Kayseri
Üye
Mustafa Özyürek
Mersin
(İmzada bulunamadı)

Üye
Osman Seyfi
Nevşehir

Üye
İmdat Sütüoğlu
Rize
Üye
Enis Tütüncü
Tekirdağ
(İmzada bulunamadı)

Üye
A. Kemal Deveciler
Balıkesir
(İmzada bulunamadı)

Üye
Alaattin Büyükkaya
İstanbul

Üye
M. Mustafa Açıklalın
İstanbul

Üye
Hasan Fehmi Kinay
Kütahya
Üye
Gürol Ergin
Muğla
(İmzada bulunamadı)

Üye
Cemal Uysal
Ordu

Üye
Musa Uzunkaya
Samsun
Üye
Faruk Nafiz Özak
Trabzon

Üye
Ali Osman Sali
Balıkesir

Üye
Birgen Keleş
İstanbul
(İmzada bulunamadı)

Üye
Mustafa Elitaş
Kayseri

Üye
Muharrem Doğan
Mardin
Üye
O. Seyfi Terzibaşıoğlu
Muğla

Üye
Kazım Türkmen
Ordu
(İmzada bulunamadı)

Üye
M. Ergun Dağcıoğlu
Tokat
Üye
M. Akif Hamzaçebi
Trabzon
(Ayrıışık oy yazısı ektedir)

AYRIŞIK OY

Sayın Cumhurbaşkanı tarafından 14 maddesinin Anayasaya uygun bulunmaması nedeniyle bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ne gönderilen 5197 sayılı II Özel İdaresi Kanununun Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde Kanunun Anayasaya aykırılık taşıyan hükümlerinin düzeltilmesi yönünde bir çalışma yapılması yerine sadece 3 maddesinde değişiklik yapılması öngörülmüştür. Anayasada kamu yönetiminin merkezî yönetim ve yerel yönetimlerden oluştuğu belirtildikten sonra kamu yönetiminin idarenin bütünlüğü ilkesine göre çalışacağı ve bunun için merkezî yönetimin elinde idarî vesayet ve hiyerarşik denetim gibi araçların olduğu vurgulanmıştır. Yine Anayasaya göre kamu hizmetlerinin görülmesinde merkezî yönetim genel görevli kuruluştur. Anayasanın konuya ilişkin temel prensipleri özetle bu şekildedir.

5197 sayılı Kanun birçok maddesiyle Anayasanın bu temel prensiplerine aykırıdır. Komisyon çalışmalarında söz konusu temel eksiklikleri hükümetin ve AKP'li milletvekillerinin tutumu nedeniyle gidermek mümkün olmamıştır.

Kanunun Sayın Cumhurbaşkanı tarafından eleştiri konusu yapılmayıp da Tasarımın Komisyon görüşmeleri sırasında belirttiğimiz Ayrışık Oy gerekçeleri de geçerliliğini korumaktadır.

Belirtilen nedenlerle Kanuna katılmıyoruz.

M. Akif Hamzaçebi
Trabzon

Kemal Kılıçdaroğlu
İstanbul

ANAYASANIN 89 UNCU VE 104 ÜNCÜ
MADDELERİ GEREĞİNCE CUMHURBAŞ-
KANINCA BİR DAHA GÖRÜŞÜLMEK
ÜZERE GERİ GÖNDERİLEN KANUN

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

İL ÖZEL İDARESİ KANUNU

İL ÖZEL İDARESİ KANUNU

Kanun No.: 5197 Kabul Tarihi: 24.6.2004

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1. - Bu Kanunun amacı; il özel idaresinin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. - Bu Kanun il özel idaresini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. - Bu Kanunun uygulanmasında;

a) İl özel idaresi: İlin ve il sınırları içindeki halkın mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini,

b) İl özel idaresinin organları: İl genel meclisini, il encümenini ve valiyi,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İl Özel İdaresinin Kuruluşu ve Sınırları

Kuruluş

MADDE 4. - İl özel idaresi, ilin kurulmasına dair kanunla kurulur ve ilin kaldırılmasıyla tüzel kişiliği sona erer.

İl özel idaresinin görev alanı

MADDE 5. - İl özel idaresinin görev alanı il sınırlarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. - Bu Kanunun uygulanmasında;

a) İl özel idaresi: İl halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini,

b) İl özel idaresinin organları: İl genel meclisini, il encümenini ve valiyi,

İfade eder.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İl Özel İdaresinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları

MADDE 6. - İl özel idaresi; kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahallî müşterek nitelikteki her türlü görev ve hizmeti yapar, gerekli kararları alır, uygular ve denetler.

İl özel idaresi bu hizmetlerden;

a) Eğitim, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni planı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,

Yapmakla görevli ve yetkilidir.

İl çevre düzeni planı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni planı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, il özel idaresinin mali durumu, hizmetin ivediliği ve verildiği yerin gelişmişlik düzeyi dikkate alınarak belirlenir.

İl özel idaresi hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlielerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Hizmetlerin diğer mahallî idareler ve kamu kuruluşları arasında bütünlük ve uyum içinde yürütülmesine yönelik koordinasyon o ilin valisi tarafından sağlanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları

MADDE 6. - İl özel idaresi mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni planı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,

Yapmakla görevli ve yetkilidir.

İl çevre düzeni planı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni planı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, il özel idaresinin mali durumu, hizmetin ivediliği ve verildiği yerin gelişmişlik düzeyi dikkate alınarak belirlenir.

İl özel idaresi hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlielerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Hizmetlerin diğer mahallî idareler ve kamu kuruluşları arasında bütünlük ve uyum içinde yürütülmesine yönelik koordinasyon o ilin valisi tarafından sağlanır.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları

MADDE 7. - İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek.

b) Kanunların il özel idaresine verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, emir vermek, yasak koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

c) Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı ayrı hak tesis etmek.

d) Borç almak ve bağış kabul etmek.

e) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı yirmibeşmilyar Türk Lirasına kadar olan dava konusu uyumsuzlukların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.

f) Özel kanunları gereğince il özel idaresine ait vergi, resim ve harçların tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak.

g) Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek.

İl özel idaresi, hizmetleri ile ilgili olarak, halkın görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

İl özel idaresinin mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır.

İl özel idaresinin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde edilen gelirleri, vergi, resim ve harçları, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları haczedilemez.

İl özel idaresine tanınan muafiyetler

MADDE 8. - İl özel idaresinin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmaz malları ile bunların inşa ve kullanımları her türlü vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarından muafır.

MADDE 7. - Kanunun 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ KISIM

İl Özel İdaresinin Organları

BİRİNCİ BÖLÜM

İl Genel Meclisi

İl genel meclisi

MADDE 9. - İl genel meclisi, il özel idaresinin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur.

İl genel meclisinin görev ve yetkileri

MADDE 10. - İl genel meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını, il özel idaresi faaliyetlerini ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamak.

b) Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

c) İl çevre düzeni planı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar planlarını görüşmek ve karara bağlamak.

d) Borçlanmaya karar vermek.

e) Bütçe içi işletmeler ile Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek.

f) Taşınmaz mal alımına, satımına, trampa edilmesine, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın akar haline getirilmesine izin; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi yirmibeş yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek.

g) Şartlı bağışları kabul etmek.

h) Vergi, resim ve harç dışında kalan miktarı beşmilyardan yirmibeşmilyar Türk Lirasına kadar ihtilaf konusu olan özel idare alacaklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek.

İl genel meclisinin görev ve yetkileri

MADDE 10. - İl genel meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, il özel idaresi faaliyetlerini ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamak.

b) Bütçe ve kesinhesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

c) İl çevre düzeni planı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar plânlarını görüşmek ve karara bağlamak.

d) Borçlanmaya karar vermek.

e) Bütçe içi işletmeler ile Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek.

f) Taşınmaz mal alımına, satımına, trampa edilmesine, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın akar haline getirilmesine izin; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi yirmibeş yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek.

g) Şartlı bağışları kabul etmek.

h) Vergi, resim ve harç dışında kalan miktarı beşmilyardan yirmibeşmilyar Türk Lirasına kadar ihtilaf konusu olan özel idare alacaklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

i) İl özel idaresi adına imtiyaz verilmesine ve il özel idaresi yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına, il özel idaresine ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.

j) Encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.

k) Halk denetçisini seçmek.

l) İl özel idaresi tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.

m) Norm kadro çerçevesinde il özel idaresinin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek.

n) Yurt içindeki ve yurt dışındaki mahallî idareler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı işbirliği yapılmasına karar vermek.

o) Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.

p) İl özel idaresine kanunlarla verilen görev ve hizmetler dışında kalan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirlemek.

Meclis başkanlık divanı

MADDE 11. - İl genel meclisi, seçim sonuçlarının ilânını izleyen beşinci gün kendiliğinden toplanır. Bu toplantıda meclise en yaşlı üye başkanlık eder. Meclis, bu toplantıda, üyeleri arasından ve gizli oyla meclis başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekillerini, ikisi yedek olmak üzere dört kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı, yapılacak ilk mahallî idareler seçimlerine kadar görev yapar.

Meclis başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır.

Meclis başkanlığı ve başkanlık divanında boşalma olması durumunda, kalan süreyi tamamlamak üzere, yenisi seçilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

i) İl özel idaresi adına imtiyaz verilmesine ve il özel idaresi yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına, il özel idaresine ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.

j) Encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.

k) İl özel idaresi tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.

l) Norm kadro çerçevesinde il özel idaresinin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek.

m) Yurt içindeki ve yurt dışındaki mahallî idareler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı işbirliği yapılmasına karar vermek.

n) Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.

o) İl özel idaresine kanunlarla verilen görev ve hizmetler dışında kalan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirlemek.

MADDE 11. - Kanunun 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İl genel meclisine meclis başkanı, bulunmaması durumunda meclis birinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder.

Meclis başkanı, meclis çalışmalarında düzeni sağlamakla yükümlüdür.

İl genel meclisinin çalışmalarına ilişkin esas ve usuller İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Meclis toplantısı

MADDE 12. - İl genel meclisi, il genel meclisince belirlenecek bir aylık tatil hariç her ayın ilk haftası meclis tarafından önceden belirlenen günde mutat toplantı yerinde toplanır. Kasım ayı toplantısı dönem başı toplantısıdır.

Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi gün, diğer toplantıların süresi en çok beş gündür.

Mutat toplantı yeri dışında toplanılmasının zorunlu olduğu durumda üyelere ve valiye önceden bilgi vermek kaydıyla meclis başkanının belirlediği yerde toplantı yapılır. Ayrıca, toplantının yeri ve zamanı mutat usullerle halka duyurulur.

İl genel meclisinin toplantıları açıktır. Meclis başkanı veya üyelere herhangi birinin gerekçeli önerisi üzerine, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kapalı oturum yapılmasına karar verilebilir. Salt çoğunluk belli bir sayının yarısından az olmayan çoğunluğu ifade eder.

İl genel meclisi görüşmeleri görevlilerce tutanağa geçirilir, tutanak başkan ve kâtip üyeler tarafından imzalanır. Toplantılar, meclisin kararıyla sesli veya görüntülü cihazlarla da kaydedilebilir.

Özel idare teşkilatı ve ildeki kamu kurum ve kuruluşlarının birim amirleri gündemdeki konularla ilgili olarak meclis toplantılarına davet edilebilir ve bilgi alınabilir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Gündem

MADDE 13. - Gündem, meclis başkanı tarafından belirlenir ve üyelere en az üç gün önceden bildirilir. Valinin önerdiği hususlar gündeme alınır. Gündem, çeşitli yollarla da halka duyurulur.

İl genel meclisi üyeleri de il özel idaresine ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını önerebilir. Öneri, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kabul edildiği takdirde gündeme alınır.

Toplantı ve karar yeter sayısı

MADDE 14. - İl genel meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Oylamada eşitlik çıkması durumunda meclis başkanının bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Gizli oylamalarda eşitlik çıkması durumunda oylama tekrarlanır, eşitliğin bozulmaması durumunda meclis başkanı tarafından kur'a çekilir.

Meclisin toplanmasında, üye tam sayısının salt çoğunluğu sağlanamadığı takdirde, başkan, gün ve saatini tespit ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Gelecek toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye sayısı ile yapılır.

Görüşmeler sırasında başkan veya üyelere birinin isteği üzerine yapılacak yoklamada karar yeter sayısının bulunmadığı anlaşılırsa, ikinci fıkradaki hükümler uygulanır.

Üyeler oylarını bizzat kullanır. Gizli oy kullanmaya fiziki bakımdan engelli üyeler, tayin edecekleri kişi eliyle oy kullanabilir.

Oylama; gizli, işaretle veya ad okunarak yapılır. Oy verme kabul, ret veya çekimser şeklinde olur.

Kararlar, meclis başkanı ve kâtip üyeler tarafından imzalanır ve bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılır.

MADDE 13. - Kanununun 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Meclis kararlarının kesinleşmesi

MADDE 15. - İl genel meclisi tarafından alınan kararların tam metni, en geç beş gün içinde valiye gönderilir. Vali, hukuka aykırı gördüğü kararları, yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere il genel meclisine iade edebilir. Valiye gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe giremez.

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de il genel meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Vali, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir.

Kesinleşen il genel meclisi karar özetleri toplantıyı izleyen en geç yedi gün içinde çeşitli yollarla halka duyurulur.

İhtisas komisyonları

MADDE 16. - İl genel meclisi, her dönem başı toplantısında, üyeleri arasından seçilecek en az üç, en çok beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Plan ve Bütçe ile İmar ve Bayındırlık komisyonları en çok yedi kişiden meydana gelir.

İhtisas komisyonları, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin il genel meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. Eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu ile plan ve bütçe komisyonu kurulması zorunludur.

İmar ve bayındırlık komisyonu dışındaki komisyonların çalışma süreleri meclisin toplantı süresiyle sınırlıdır. Meclis toplantısını müteakip imar ve bayındırlık komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır. Rapor bu sürenin sonunda meclise sunulmadığı takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Meclis kararlarının kesinleşmesi

MADDE 15. - İl genel meclisi tarafından alınan kararların tam metni, en geç beş gün içinde valiye gönderilir. Vali, hukuka aykırı gördüğü kararları, yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere il genel meclisine iade edebilir. Valiye gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe girmez.

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de il genel meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Vali, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir.

Kesinleşen il genel meclisi karar özetleri toplantıyı izleyen en geç yedi gün içinde çeşitli yollarla halka duyurulur.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kaymakamlar ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ve ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversite ve sendikalar ile gündemdeki konularla ilgili köy ve mahalle muhtarları ile sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra il genel meclisinde karara bağlanır.

Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir.

Komisyon raporları alenidir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere il genel meclisi tarafından belirlenecek bedel karşılığında verilir.

Denetim komisyonu

MADDE 17. - İl genel meclisi, her yılın ocak ayında yapılacak toplantısında il özel idaresinin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile hesap ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az, beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur. Komisyon, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin il genel meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur.

Komisyon, vali tarafından il özel idare binası içinde belirlenen yerde çalışır ve çalışmalarında uzman kişi ve kuruluşlardan yararlanabileceği gibi valinin onayıyla kamu kuruluşları personelinden de yararlanabilir. Komisyon tarafından istenen bilgi ve belgelerin iade edilmek üzere verilmesi zorunludur.

Komisyon, çalışmasını şubat ayı sonuna kadar tamamlar ve buna ilişkin raporunu, izleyen ayın onbeşine kadar meclis başkanlığına sunar.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Konusu suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak meclis başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulur.

Meclisin bilgi edinme ve denetim yolları

MADDE 18. - İl genel meclisi soru, genel görüşme ve faaliyet raporunu değerlendirme yollarıyla bilgi edinme ve denetim yetkisini kullanır.

Meclis üyeleri, meclis başkanlığına önerge vererek il özel idaresi işleriyle ilgili konularda sözlü veya yazılı soru sorabilir. Soru, vali veya görevlendireceği kişi tarafından sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılır.

İl genel meclisi üyelerinin en az üçte biri, meclis başkanlığına istekte bulunarak il özel idaresinin işleriyle ilgili bir konuda mecliste genel görüşme açılmasını isteyebilir. Bu istek, meclis tarafından kabul edildiği takdirde gündeme alınır.

Vali, mart ayı toplantısında bir önceki yıla ait faaliyet raporunu meclise sunar.

Faaliyet raporundaki açıklamalar, meclis üye tam sayısının dörtte üç çoğunluğuyla yeterli görülmezse, yetersizlik kararıyla görüşmeleri kapsayan tutanak, meclis başkanı tarafından gereği yapılmak üzere İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Başkan ve meclis üyelerinin görüşmelere katılamayacağı durumlar

MADDE 19. - İl genel meclisi başkanı ve üyeleri, münhasıran kendileriyle veya ikinci derece dahil kan, kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

Meclis üyelerinin yükümlülükleri

MADDE 20. - İl genel meclisi üyeleri, görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren iki yıl süreyle il özel idaresi ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 18. - Kanununun 18 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Meclis üyeliğinin sona ermesi

MADDE 21. - İl genel meclisi üyeliği, ölüm ve istifa durumunda kendiliğinden sona erer.

Özürsüz veya izinsiz olarak arka arkaya üç birleşim günü veya bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısına katılmayan üyenin üyeliğinin düşmesine, savunması alındıktan sonra üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verilir.

İl genel meclisi üyeliğine seçilme yeterliliğinin kaybedilmesi durumunda, valinin bildirmesi üzerine Danıştay tarafından üyeliğin düşmesine karar verilir.

Meclisin feshi

MADDE 22. - İl genel meclisi;

a) Kendisine kanunla verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal eder ve bu durum il özel idaresine ait işleri aksatırsa,

b) İl özel idaresine verilen görevlerle ilgisi olmayan siyasi konularda karar alırsa,

İçişleri Bakanlığının bildirisi üzerine Danıştayın kararı ile feshedilir.

İçişleri Bakanlığı gerekli gördüğü takdirde meclisin feshine dair bildiri ile birlikte karar verilineceye kadar meclis toplantılarının ertelenmesini de ister. Danıştay, toplantıların ertelenmesi hususunu en geç bir ay içinde karara bağlar.

Bu şekilde feshedilen meclisin yerine seçilen meclis, kalan süreyi tamamlar.

Boşalan meclisin görevinin yerine getirilmesi

MADDE 23. - İl genel meclisinin;

a) Danıştay tarafından feshi veya meclis toplantılarının ertelenmesi,

b) Yedek üyelerin getirilmesinden sonra da meclis üye tam sayısının yarısından aşağı düşmesi,

c) Geçici olarak görevden uzaklaştırılması,

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

d) Meclis üye tamsayısının yarıdan fazlasının tutuklanması,

Durumlarında, meclis çalışabilir duruma gelinceye veya yeni meclis seçimi yapıncaya kadar il genel meclisi görevi, encümenin memur üyeleri tarafından yürütülür.

Meclis üyelerinin huzur hakları ve diğer sosyal hakları

MADDE 24. - Meclis toplantılarına katıldıkları her gün için; il genel meclisi başkanına 2600 gösterge, diğer meclis üyelerine 2200 gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir.

İl genel meclisi üyeleri hastalıkları süresince izinli sayılır. Ayrıca mazeretleri durumunda, bir yıl içindeki toplantı süresinin yarısını aşmamak şartıyla istekleri üzerine meclis tarafından izin verilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

İl Encümeni

İl encümeni

MADDE 25. - İl encümeni valinin başkanlığında, il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur.

Valinin katılmadığı encümen toplantısına genel sekreter başkanlık eder.

Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak, ilgili birim amirleri vali tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir.

Encümenin görev ve yetkileri

MADDE 26. - Encümenin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüş bildirmek.

MADDE 25. - Kanununun 25 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak.

c) Öngörülme-yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.

d) Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

e) Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.

f) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşmilyar Türk Lirasına kadar olan ihtilafların sulhen halline karar vermek.

g) Taşınmaz mal satımına, trampa edilmesine ve tahsisine ilişkin kararları uygulamak, süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.

h) Belediye sınırları dışındaki umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.

i) Vali tarafından havale edilen konularda görüş bildirmek.

j) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Encümen toplantısı

MADDE 27. - Encümen, haftada en az bir defa olmak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanır. Başkan acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir.

Encümen üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Oyların eşitliği durumunda başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Çekimser oy kullanılamaz.

Encümen gündemi vali tarafından hazırlanır. Encümen üyeleri gündem maddesi teklif edebilir.

Encümen, gündemindeki konuları en geç bir hafta içinde görüşüp karara bağlar.

Alınan kararlar başkan ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalanlar gerekçelerini de açıklar.

Vali kanun, tüzük, yönetmelik ve il genel meclisi kararlarına aykırı gördüğü encümen

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kararının bir sonraki toplantıda tekrar görüşülmesini isteyebilir. Encümen, kararında ısrar ederse karar kesinleşir. Bu takdirde, vali, kesinleşen encümen kararının uygulanmasını durdurur ve idari yargı mercilerine yürütmeyi durdurma talebi ile birlikte on gün içinde başvurur. İtiraz Danıştayca en geç altmış gün içinde karara bağlanır.

Encümen başkan ve üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü encümen toplantılarına katılamazlar.

Encümen üyelerine verilecek ödenek

MADDE 28. - Encümen başkanına 14000, üyelerine 12000 gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine encümen üyeleri için belirlenen gösterge rakamının yarısı ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vali

Vali

MADDE 29. - Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.

Valinin görev ve yetkileri

MADDE 30. - Valinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) İl özel idaresi teşkilâtının en üst amiri olarak il özel idaresi teşkilâtını sevk ve idare etmek, il özel idaresinin hak ve menfaatlerini korumak.

b) İl özel idaresini stratejik plana uygun olarak yönetmek, il özel idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, il özel idaresi faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

c) İl özel idaresini Devlet dairelerinde ve
törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı
yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin et-
mek.

d) İl encümenine başkanlık etmek.

e) İl özel idaresinin taşınır ve taşınmaz
mallarını idare etmek.

f) İl özel idaresinin gelir ve alacaklarını
takip ve tahsil etmek.

g) Yetkili organların kararını almak şartıyla
sözleşme yapmak.

h) İl genel meclisi ve encümen kararlarını
uygulamak.

i) Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve
encümenin yetkisi dışında kalan aktarmaları
yapmak.

j) İl özel idaresi personelini atamak.

k) İl özel idaresi, bağlı kuruluşlarını ve iş-
letmelerini denetlemek.

l) Şartsız bağışları kabul etmek.

m) İl halkının huzur, esenlik, sağlık ve
mutluluğu için gereken önlemleri almak.

n) Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ay-
rılan ödeneği kullanmak.

o) Kanunlarla il özel idaresine verilen ve il
genel meclisi veya il encümeni kararını gerek-
tirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullan-
mak.

Stratejik plan ve performans planı

MADDE 31. - Vali, mahallî idareler genel
seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma
plan ve programları ile varsa bölge planına uy-
gun olarak stratejik plan ve ilgili olduğu yıl
başından önce de yıllık performans planı hazırlayıp il genel meclisine sunar.

Stratejik plan, varsa üniversiteler ve mes-
lek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgüt-
lerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve il genel
meclisinde kabul edildikten sonra yürürlüğe
girer.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Stratejik plan ve performans planı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve il genel meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

Yetki devri

MADDE 32. - Vali, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan il özel idaresi görevlileri ile ilçelerde kaymakamlara devredebilir.

İhtilaf halinde temsil yetkisinin devri

MADDE 33. - Vali ile birinci ve ikinci derecedeki kan ve kayın hısımlarının il özel idaresi ile ihtilâflı olduğu durumlarda, dava açılması ve bu davada il özel idaresinin temsili, meclis başkanı, bulunmadığı takdirde başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişiler tarafından yerine getirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Organlara İlişkin Ortak Hükümler

Görevden uzaklaştırma

MADDE 34. - Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan il özel idaresi organları veya bu organların üyeleri, geçici bir önlem olarak kesin hükme kadar görevden uzaklaştırılabilir.

Görevden uzaklaştırma önlemi iki ayda bir gözden geçirilir. Devamında kamu yararı bakımından yarar görülmeyen görevden uzaklaştırma önlemi kaldırılır.

Soruşturma veya kovuşturma sebebiyle görevden uzaklaştırılan il özel idaresi organları veya bu organların üyeleri hakkında; 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre soruşturma izni verilmemesi, takipsizlik, kamu davasının düşmesi veya beraat kararı verilmesi, davanın genel af ile ortadan kaldırılması veya görevden düşürülmeyi gerektirmeyen bir suçla mahkûm olunması durumunda görevden uzaklaştırma önlemi kaldırılır.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

ÜÇÜNCÜ KISIM

İl Özel İdaresi Teşkilâtı

İl özel idaresi teşkilâtı

MADDE 35. - İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, mali işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. İlin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak diğer birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla olur. Bu birimler büyükşehir belediyesi olan illerde daire başkanlığı ve müdürlük, diğer illerde müdürlük şeklinde kurulur.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Bu amaçla il özel idaresi kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar.

Genel sekreter yukarıda belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden valiye karşı sorumludur.

Toplam nüfusu 3.000.000'a kadar olan illerde, ihtiyaca göre en fazla iki, nüfusu bunun üzerinde olan illerde en fazla dört genel sekreter yardımcılığı kadrosu ihdas edilebilir.

İlçelerde, özel idare işlerini yürütmek amacıyla kaymakama bağlı ilçe özel idare teşkilâtı oluşturulabilir.

Norm kadro ve personel istihdamı

MADDE 36. - Norm kadro ilke ve standartları İçişleri Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken belirlenir. Bu ilke ve standartlar çerçevesinde norm kadro çalışmasını il özel idaresi yapar veya yaptırır.

İl özel idaresi personeli, vali tarafından atanır ve ilk toplantıda il genel meclisinin bilgisine sunulur.

MADDE 35. - Kanunun 35 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İl özel idareleri, norm kadro unvan ve sayıları dahilinde olmak kaydıyla, çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, sosyal ve ekonomi, kültür ve sanat, bilişim ve iletişim, planlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında; tabip, uzman tabip, veteriner, avukat, mühendis, çözümleyici ve programcı, mimar, ebe, hemşire, teknisyen ve tekniker gibi ihtiyaç duydukları uzman ve teknik personeli, sözleşme ile çalıştırabilir. Bu şekilde sözleşmeli olarak çalıştırılacakların, yürütecekleri hizmete ilişkin nitelikleri taşımaları şarttır. Sözleşmeli personel eliyle yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamaz.

Üçüncü fıkra hükmü uyarınca istihdam edileceklerin ücret miktarları, yılları Bütçe Kanununda belirlenecek ücret tavanını aşmamak üzere Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen sınırlar içerisinde il genel meclisi tarafından belirlenir. Bu şekilde çalıştırılacaklara her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılamaz ve ücret mahiyetinde aynı ya da nakdî menfaat temin edilemez. Söz konusu personel hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda vize hariç 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanır.

Genel Sekreterlik kadrosuna atananlar, büyükşehir belediyesi bulunan illerde genel idare hizmetleri sınıfına dahil bakanlık genel müdürü, diğer illerde ise genel idare hizmetleri sınıfına dahil müstakil daire başkanı için ilgili mevzuatında öngörülen tüm haklardan aynen yararlanırlar; bunlar valinin teklifi ve İçişleri Bakanlığının onayı ile atanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmekte olan memurlar, valinin talebi, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakatiyle

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

il özel idarelerinin birim müdürü ve üstü yönetici kadrolarında görevlendirilebilirler. Bu şekilde görevlendirmelerde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68 inci maddesinin (B) bendinde öngörülen şartlar dikkate alınır. İl özel idarelerinde bu şekilde istihdam edilen kamu kurum ve kuruluşları personeli kurumlarından izinli sayılırlar. Bu personelin görevlendirildikleri süre zarfındaki, görevlendirildikleri kadroya ait her türlü malî hakları ile kurumları tarafından karşılanması gereken sosyal güvenlik ve benzeri diğer hakları il özel idaresi tarafından ödenir. İzinli oldukları müddet, terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır ve terfi haklarını kazananlar başkaca bir işleme lüzum kalmaksızın terfi ettirilirlir. Bu şekilde görevlendirilenler, görevlendirme süresinin sona ermesinden itibaren onbeş gün içerisinde yazılı olarak eski kurumlarına başvurmaları halinde en geç bir ay içerisinde kadrolarına, kadroları kaldırılmış veya kadrolarına zorunlu sebeplerle atama yapılmış ise durumlarına uygun bir kadroya atanırlar.

Genel sekreter olarak atanan mülkî idare amirlerinin bu görevde geçen süreleri meslekî kıdemlerinde geçmiş sayılır. Bu şekilde atanalar genel sekreterlik görevinin sona ermesinden itibaren bir ay içerisinde İçişleri Bakanlığı tarafından meslekî kıdemlerine uygun görevlere atanırlar.

Sözleşmeli ve işçi statüsünde çalışanlar hariç olmak üzere il özel idaresi memurlarına, başarı durumlarına göre toplam memur sayısının %10'unu ve Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısının 20000 gösterge rakamı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere, çalıştıkları sürelerle (hastalık ve yıllık izinleri dahil) orantılı olarak, encümen kararı ile yılda en fazla iki kez ikramiye ödenebilir. Büyükşehir belediyelerinin olduğu yerlerde bu rakam 30000 olarak uygulanır.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ KISIM

İl Özel İdarelerinin Denetimi

Denetimin amacı

MADDE 37. - İl özel idarelerinin denetimi; faaliyet ve işlemlerinde hataların önlenmesine yardımcı olmak, çalışanların ve il özel idaresi teşkilâtının gelişmesine, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı duruma gelmesine rehberlik etmek amacıyla; hizmetlerin süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre tarafsız olarak analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek; kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgililere duyurmaktır.

Denetimin kapsamı ve türleri

MADDE 38. - İl özel idarelerinde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, malî ve performans denetimini kapsar.

İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılır .

Ayrıca, il özel idaresinin malî işlemler dışında kalan diğer idari işlemleri, idarenin bütünlüğüne ve kalkınma planı ve stratejilerine uygunluğu açısından İçişleri Bakanlığı, vali veya görevlendireceği elemanlar tarafından da denetlenir.

İl özel idarelerine bağlı kuruluş ve işletmeleri yukarıdaki esaslara göre denetlenir.

Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur.

Faaliyet raporu

MADDE 39. - Vali, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plan ve performans hedeflerine göre yürütülen

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini açıklayan faaliyet raporunu hazırlar.

Faaliyet raporu mart ayı toplantısında vali veya genel sekreter tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.

Hizmetlerde aksama

MADDE 40. - İl özel idaresi hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayati derecede olumsuz etkilediğinin ilgili bakanlığın talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda,

İçişleri Bakanlığı;

a) Hizmetlerde meydana gelen aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek il özel idaresinden ister.

b) Aksama giderilemezse, söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister. Bu durumda, vali, aksaklığı öncelikle il özel idaresinin araç, gereç, personel ve diğer kaynaklarıyla giderir. Mümkün olmadığı takdirde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarını da kullanabilir. Bu nedenle ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o il özel idaresinin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden il özel idaresine ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.

Denetimle ilgili diğer hükümler

MADDE 41. - Denetimin yapılması ve faaliyet raporunun hazırlanması hususunda bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile diğer kanunların ilgili hükümleri uygulanır.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

BEŞİNCİ KISIM

Mali Hükümler ve Cezalar

BİRİNCİ BÖLÜM

İl Özel İdaresinin Gelirleri ve Giderleri

İl özel idaresinin gelirleri

MADDE 42. - İl özel idaresinin gelirleri
şunlardır:

- a) Kanunlarla gösterilen il özel idaresi ver-
gi, resim, harç ve katılma payları.
- b) Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan
paylar.
- c) Genel ve özel bütçeli idarelerden
yapılacak ödemeler.
- d) Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış
ve başka suretle değerlendirilmesinden elde
edilecek gelirler.
- e) İl genel meclisi tarafından belirlenecek
tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı
ücretler.
- f) Faiz ve ceza gelirleri.
- g) Bağışlar.
- h) Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler
karşılığı sağlanacak gelirler.
- i) Diğer gelirler.

İl özel idaresinin giderleri

MADDE 43. - İl özel idaresinin giderleri
şunlardır:

- a) İl özel idaresi binaları, tesisleri ile araç
ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve
onarımı için yapılan giderler.
- b) İl özel idaresinin personeline ve seçil-
miş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret,
ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin
eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- c) Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve
bakım giderleri.
- d) Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet
karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin
takip ve tahsili için yapılacak giderler.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

e) İl genel meclisince belirlenecek ilkeler çerçevesinde köylere veya köylerin aralarında kurdukları birliklere yapılacak yardımlar.

f) İl özel idaresinin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı, üyelik aidatı giderleri.

g) Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.

h) Yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özür- lülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.

i) Dava takip ve icra giderleri.

j) Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım gider- leri.

k) Avukatlık, danışmanlık ve denetim hiz- metleri karşılığı yapılacak ödemeler.

l) Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan or- tak hizmetler ve diğer proje giderleri.

m) Sosyo-kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.

n) Özel idare hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.

o) Doğal afet giderleri.

p) Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

İKİNCİ BÖLÜM

İl Özel İdaresi Bütçesi

İl özel idaresi bütçesi

MADDE 44. - İlin stratejik planına uygun olarak hazırlanan bütçe, il özel idaresinin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tah- minlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir.

Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir.

Bütçe yılı Devlet mali yılı ile aynıdır.

Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Vali ve harcama yetkisi verilen diğer görevliler, bütçe ödeneklerinin verimli, tutumlu ve yerinde harcanmasından sorumludur.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

Bütçenin hazırlanması ve kabulü

MADDE 45. - Vali tarafından hazırlanan bütçe tasarısı eylül ayı başında il encümenine sunulur. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte kasım ayının birinci gününden önce il genel meclisine sunar.

İl genel meclisi bütçe tasarısını yıl başından önce aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denkliliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz.

Harcama yetkilisi

MADDE 46. - İl özel idaresi bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir. İlçelerde bu yetki kaymakam tarafından kullanılır.

İlçelere gönderilecek ödeneklerin, il özel idaresi mali kontrol yetkilisi tarafından vize edilmesi yeterlidir. Bu ödeneklerin harcanması sırasında ayrıca harcama öncesi kontrol işlemleri yapılmaz.

Kesin hesap

MADDE 47. - Her yıl bütçesinin kesin hesabı, vali tarafından hesap döneminin bitiminden sonra gelen mart ayı içinde encümenine sunulur. Kesin hesap il genel meclisinin mayıs ayı toplantısında görüşülerek karara bağlanır.

Kesin hesabın görüşülmesi ve kesinleşmesinde, bütçeye ilişkin hükümler uygulanır.

Bütçe

MADDE 48. - İl özel idaresi bütçesi ile muhasebe işlemlerine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Geçmiş yıl bütçesinin devamı

MADDE 49. - Herhangi bir nedenle yeni yıl bütçesi kesinleşmemiş ise yeni bütçenin kesinleşmesine kadar geçen yıl bütçesi uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 45. - Kanunun 45 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 47. - Kanunun 47 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bütçenin kabulüne kadar yapılan işlemler yeni yıl bütçesine göre yapılmış sayılır.

Gelecek yıllara yaygın hizmet yüklenmeleri

MADDE 50. - İl özel idarelerinde il genel meclisinin, il özel idaresine bağlı kuruluşlarda yetkili organın kararı ile park, bahçe ve havuz bakımı; araç kiralama, kontrollük, temizlik ve yemek hizmetleri; araç, bilgisayar, faks, fotokopi ve diğer teknolojik ürünlerin bakım ve onarım işleri süresi ilk mahallî idareler genel seçimlerini izleyen üçüncü ayın sonunu geçmemek üzere ihale yoluyla üçüncü şahıslara gördürülebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Borçlanma ve İktisadî Girişimler

Borçlanma

MADDE 51. - İl özel idaresi, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla aşağıda belirtilen usul ve esaslara göre borçlanma yapabilir ve tahvil ihraç edebilir:

a) Dış borçlanma, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde ve sadece il özel idaresinin yatırım programında yer alan projelerin finansmanı amacıyla yapılabilir.

b) İller Bankasından yatırım kredisi ve nakit kredi kullanan il özel idaresi, ödeme planını bu bankaya sunmak zorundadır. İller Bankası hazırlanan geri ödeme planını yeterli görmediği il özel idaresinin kredi isteklerini reddeder.

c) Tahvil ihracı, yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için ve ilgili mevzuat hükümleri uyarınca yapılır.

d) İl özel idaresi ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin %50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin faiz dahil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelir-

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görtlüşmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

leri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyesi bulunan illerin özel idareleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.

e) İl özel idaresi ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin %50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, en son kesinleşen bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda belirlenen yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam %10'unu geçmeyen iç borçlanmayı il genel meclisinin kararı; %10'u geçen miktarlar için meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilir.

f) İl özel idarelerinin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar (d) bendindeki miktarın hesaplanmasında dikkate alınmaz. Dış kaynak gerektiren projelerde Hazine Müsteşarlığının görüşü alınır.

Yukarıda belirtilen usul ve esaslara aykırı olarak borçlanan il özel idaresi sorumluları hakkında, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmeyen durumlarda Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesi hükümleri uygulanır.

İl özel idaresi, varlık ve yükümlülüklerinin ayrıntılı bir şekilde yer aldığı mali tablolarını üçer aylık dönemler halinde İçişleri ve Maliye bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı ve Hazine müsteşarlıklarına gönderir.

Şirket kurulması

MADDE 52. - İl özel idaresi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir.

MADDE 52. - Kanunun 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İşletme tesisi

MADDE 53. - İl özel idaresi, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içi işletme kurarak yapabilir.

Bu işletmeler il özel idaresinin tâbi olduğu usule göre denetlenir.

Borç ve alacakların takas ve mahsubu

MADDE 54. - 4749 sayılı Kanun kapsamındaki Hazine alacakları hariç olmak üzere, il özel idaresinin, genel bütçeli kuruluşlardan, sosyal güvenlik kuruluşlarından, mahalli idarelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarından olan özel hukuk ve kamu hukukuna tâbi alacak ve borçları takas ve mahsup edilir. Bu kurum ve kuruluşların bütçelerine yeterli ve gerekli ödenek konulur.

Bu madde gereğince takas ve mahsup işlemlerine ilişkin esas ve usuller, İçişleri Bakanlığının olumlu görüşü alınarak, Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Cezalar

Cezalar

MADDE 55. - İl özel idaresinin görev ve yetki alanına giren konularda, kanunların verdiği yetkiye dayanarak il genel meclisi tarafından alınan ve usulüne uygun olarak ilân edilen kararlara aykırı davrananlara; mevzuatta başka bir ceza öngörülmediği durumlarda, üçyüzmilyon Türk Lirasına kadar para cezası verilir. Suçun herhangi bir işyeri adına işlenmesi durumunda para cezası iki kat uygulanır.

Birinci fıkrada belirtilen suçların yeme, içme, eğlenme, dinlenme, yatma, bakım ve temizlenme gibi ihtiyaçlarla ilgili ticaret, sanat ve meslekleri yapanlar tarafından işlenmesi durumunda ayrıca üç günden yedi güne kadar işyerinin kapatılması cezası verilir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İl özel idaresinin görev ve sorumluluk alanlarında bulunan tesislere herhangi bir zarar verilmesi durumunda, il özel idaresince eski duruma getirilerek yapılan masraflar %30 fazlasıyla zarar verenden tahsil edilir.

Ceza verme yetkisi

MADDE 56. - 55 inci maddede öngörülen cezalar il encümeni tarafından verilir. Ancak vali veya kaymakam, suçun işlendiğini tespit ettirdiğinde yüzmilyon Türk Lirasına kadar para cezası ve üç güne kadar işyerinin kapatılması cezası verebilir.

Tutanak düzenlenmesi

MADDE 57. - Cezayı gerektiren işlem ve eylemleri yapanlar hakkında il özel idaresinin yetkili personeli tarafından tespit tutanağı düzenlenir. Tutanakta yasağa aykırı olarak yapılan işlem ve eylemin yeri, zamanı, niteliği ve aykırı olduğu mevzuat hükmü gösterilir. Tutanak, işlem ve eylemin yapıldığı yerde düzenlenir ve taraflarca imzalanarak bir örneği ilgiliye, diğer örneği on gün içinde il özel idaresine verilir. İlgilinin tutanağı imzalamaktan veya almaktan kaçınması hâlinde, durum tutanağa yazılır ve bu halde tutanak ilgili muhtarlığa verilmek suretiyle kendisine tebliğ edilmiş sayılır.

Tutanağa itiraz ve karara bağlama

MADDE 58. - Haklarında tespit tutanağı düzenlenenler tebliğ tarihinden itibaren onbeş gün içinde il özel idaresine itiraz edebilir. İtiraz, ilçelerde kaymakamlıklar kanalıyla yapılabilir. Kaymakamlıklara yapılan itirazlar yedi gün içinde il özel idaresine gönderilir.

İtiraz edilen veya edilmeyen tespit tutanakları onbeş gün içinde il encümeni tarafından karara bağlanır.

Kararların tebliği ve itiraz

MADDE 59. - Bu Kanuna göre verilen ceza kararları 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İdarî yargı mercilerine yapılacak
müracaat, para cezalarının yürütülmesini dur-
durmaz.

Cezaların uygulanması

MADDE 60. - Para cezaları, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde il özel idaresi hesabına yatırılmadığı takdirde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

İşyeri kapatma cezası, ceza süresince işyerinin mühürlenmesi suretiyle uygulanır.

Toplatma ve yok etme

MADDE 61. - 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere, il özel idaresi tarafından satışı ve kullanılması yasaklanmış bulunan maddeler toplattırılır. Yapılan inceleme ve tahlil sonucunda, sağlığa zararlı olanlar imha edilir. Diğerleri sahibine teslim edilir. Otuz gün içinde sahipleri tarafından teslim alınmayan mallar, il özel idaresi tarafından uygun biçimde değerlendirilir.

ALTINCI KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Yurt dışı ilişkileri

MADDE 62. - İl özel idaresi, il genel meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir.

İl özel idaresi, bu teşekkül ve organizasyonlarla ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir.

Birinci ve ikinci fıkra gereğince yapılacak faaliyetlerin, dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden İçişleri Bakanlığının izninin alınması zorunludur.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görtlüşölmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

Kaymakamların görev ve ek ödeneğı

MADDE 63. - Kaymakamlar, valinin verdiği il özel idaresinin görevlerini yapmakla yükümlü ve bu görevlerin yapılmasından valiye karşı sorumludur. Kaymakamlara yaptıkları görevler karşılığında 12000 gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ödenek verilir.

Bu madde ile 28 inci maddede belirtilen ödeneklerin ödenmesinde, 4505 sayılı Sosyal Güvenlikle İlgili Bazı Kanunlarda Değışiklik Yapılması ve Temsil Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin (c) fıkrası ile 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Malî ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değışiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesi hükümleri uygulanmaz.

Diğer kuruluşlarda ilişkiler

MADDE 64. - İl özel idaresi, il genel meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

a) Diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğı mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) Merkezî idareye ait asli görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli bina ve tesisler ile arsa ve aynı ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel görevlendirebilir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşölmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiğı Metin)

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.

d) Kendilerine ait taşınmaz malları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak ve süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere diğerk kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması durumunda, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir.

(b) ve (d) bentleri uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarına il özel idarelerince karşılanan veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz.

İl özel idaresi hizmetlerine gönüllü katılım

MADDE 65. - İl özel idaresi sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında ilde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulanır.

Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Yazışma

MADDE 66. - İl özel idaresi kamu kurum ve kuruluşlarıyla doğrudan yazışabilir.

Avukatlık ücretinin dağıtımı

MADDE 67. - İl özel idaresi lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin, kadroya bağlı olarak çalışan avukatlara ve hukuk servisinde fiilen görev yapan memurlara dağıtım hakkında 2.2.1929 tarihli ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

Yeniden değerlendirme oranının uygulanması

MADDE 68. - Bu Kanunda belirtilen ücret, huzur hakkı ve ikramiye ödemeleri hariç diğer parasal miktarlar, her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranına göre artırılır.

Acil durum planlaması

MADDE 69. - İl özel idaresi, yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla ilin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum planlarını yapar, ekip ve donanımı hazırlar.

Acil durum planlarının hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum planlarıyla da koordinasyon sağlanır ve ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşleri alınır.

Planlar doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak ikinci fıkrada sayılan idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapılabilir.

İl özel idaresi, il dışında yangın ve doğal afetler meydana gelmesi durumunda, bu bölgelere gerekli yardım ve destek sağlayabilir.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 70. - Bu Kanunla, il özel idaresinin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle ilgili olarak, 24.4.1930 tarihli ve

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

1593 sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanunu, 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selâhiyet Kanunu, 10.6.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu, 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, 14.6.1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, 27.5.2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanununda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 71. - 13 Mart 1329 tarihli İl Özel İdaresi Kanunu ile bu Kanunun ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunun 11 inci maddesi gereğince yapılacak meclis başkanlık divanı seçimi bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde yapılır.

Bu Kanunun 25 inci maddesi hükmüne uygun il encümeni oluşuncaya kadar mevcut encümen görevine devam eder.

GEÇİCİ MADDE 2. - Memur kadrolarının, il özel idareleri ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birliklerinde norm kadro uygulamasına geçilinceye kadarki ihdas ve iptalleri ile boş kadro değişiklikleri, Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü ve İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır. Sürekli işçi kadroları ile geçici iş pozisyonları, bu dönem içerisinde

GEÇİCİ MADDE 1. - Kanunun geçici 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü Maddeleri
Gereğince Cumhurbaşkanınca Bir Daha
Görüşülmek Üzere Geri Gönderilen Kanun)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

İçişleri Bakanlığının vizesine tâbidir.

GEÇİCİ MADDE 3. - Bu Kanunun 31 in-
ci maddesinde öngörülen stratejik planların
hazırlanmasına dair altı aylık süre Kanunun
yürürlüğünü müteakip hazırlanması gereken ilk
stratejik planlar için bir yıl olarak uygulanır.

Yürürlük

MADDE 72. - Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 73. - Bu Kanun hükümlerini Ba-
kanlar Kurulu yürütür.

